

Юшко С. В.

До аналізу наслідків пенсійної реформи 2004 року

Розширена анотація

Побудова ефективної й обґрунтованої системи пенсійного страхування є однією з найважливіших і водночас найскладніших проблем, котра зачіпає, без перебільшення, інтереси всіх громадян країни: як тих, котрі вже набули право на пенсію, так і тих, які матимуть його в близькому чи далекому майбутньому; фізичних і юридичних осіб — платників обов'язкових і добровільних внесків до Пенсійного фонду; держави, що має забезпечити гідну старість та належний соціальний захист своїх громадян.

Пенсійна реформа, яка стартувала в Україні в 2004 р., забезпечила істотне зростання рівня пенсійного забезпечення громадян країни та посилила їх соціальний захист. Якщо на початок проведення реформи середній по країні рівень пенсій становив близько 53,0 % прожиткового мінімуму з розрахунку на особу, що втратила працездатність, то вже в 2005 р., завдяки більш ніж дворазовому зростанню, — 95,3 %. На початок 2010 р. розмір середньої пенсії перевищує зазначений прожитковий мінімум на 43,7 %.

В роботі зазначається, що обґрунтований механізм призначення пенсій, побудований із урахуванням реального трудового внеску пенсіонерів у солідарну пенсійну систему, так і не був повною мірою реалізований на практиці у зв'язку з постійним коригуванням його дії системою державних соціальних нормативів. Як наслідок, належного рівня диференціації пенсій в Україні так і не було досягнуто, більшість її громадян отримують майже однакові пенсії.

З'ясовано, що застосування особливих правил обчислення пенсій для вузького переліку осіб, зокрема народних депутатів, членів Кабінету Міністрів України, прокурорів і слідчих, суддів у відставці та інших, спотворює саму ідею єдиного підходу до призначення пенсій та безпідставно (не на основі реального внеску в солідарну систему) збільшує їх розмір, штучно нарощуючи відрив їхнього пенсійного забезпечення від середнього по країні рівня.

В роботі показано, що чинний порядок перерахунку раніше призначених пенсій є недосконалим: його застосування зумовлює

виникнення істотних необґрунтованих різниць між розмірами пенсійного забезпечення осіб, котрі мають однакові показники страхового стажу й зарплат та відрізняються лише роком набуття права на пенсію.

Запровадження обмеження щодо максимального рівня пенсій в Україні, яке широко обговорюється останнім часом, може стосуватися виключно осіб, котрим пенсії призначаються за особливими законами; щодо решти пенсій такі обмеження вже закладено в саму формулу їх розрахунку, а тому їх застосування є недоцільним і неправомірним.

В роботі підсумовано, що з огляду на виявлені недоліки чинної системи пенсійного страхування в Україні необхідно:

- забезпечити дотримання єдиного підходу до призначення пенсій, побудованого на врахуванні заробітної плати і страхового стажу застрахованої особи;

- закріпити норму, згідно з якою доплати до пенсій, не пов'язані з реальним трудовим внеском фізичних осіб, у т. ч. підтягування їх до встановленого державою мінімального рівня, мають фінансуватися виключно за рахунок коштів інших фондів (державного бюджету, цільових фондів та ін.), що дасть змогу забезпечити справедливий розподіл ресурсів, зібраних у солідарній системі, та знизити рівень дефіциту Пенсійного фонду;

- переглянути чинний порядок перерахунку раніше призначених пенсій, по-перше, в напрямі його уніфікації, по-друге, ліквідації наявної необґрунтованої диференціації пенсійного забезпечення осіб, котрі набувають право на пенсію в різні роки

Повний текст статті див. за посиланням:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2011_9_6